

Denisa BARBU, Georgiana Marina NICULAE

**COMPETENȚA
JUDECĂTORULUI DE
CAMERĂ PRELIMINARĂ**

LUMEN, 2019

COMPETENȚA JUDECĂTORULUI DE CAMERĂ PRELIMINARĂ

Denisa BARBU, Georgiana Marina NICULAE

Copyright Editura Lumen, 2019

Iași, Țepeș Vodă, nr.2

Editura Lumen este acreditată CNCSIS

edituralumen@gmail.com

prlumen@gmail.com

www.edituralumen.ro

www.librariavirtuala.com

Redactor: Roxana Demetra STRATULAT

Design copertă: Roxana Demetra STRATULAT

Acknowledgement: la redactarea și conceperea acestui volum, autoarea Denisa Barbu a avut o contribuție de 90%, iar autoarea Georgiana Marina Niculae a avut o contribuție de 10%.

Reproducerea oricărei părți din prezentul volum prin fotocopiere, scanare, multiplicare neautorizată, indiferent de mediul de transmitere, este interzisă.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BARBU, DENISA

Competența judecătorului de cameră preliminară / Denisa

Barbu, Georgiana Mariana Niculae. - Iași : Lumen, 2019

ISBN 978-973-166-518-4

I. Niculae, Georgiana Marina

CAPITOLUL I.
ROLUL JUDECĂTORULUI ÎN
PROCESUL PENAL

1.1. Considerații preliminare

Actualul cod de procedură penală aduce modificări importante unor instituții din vechiul cod de procedură penală, dar consacră și o serie de instituții noi, care nu au existat în legislația noastră procesual penală.

Pornind de la aceste considerente, am apreciat că la acest moment, având în vedere și consolidarea legislației în domeniu, este utilă conceperea unei lucrări care să examineze competența judecătorului de cameră preliminară. Lucrarea urmărește noua configurație a instituțiilor, și în special a celei referitoare la judecătorul de cameră preliminară.

Procesul penal nu se confundă cu activitatea judiciară în materie penală, deoarece alături de organele judiciare penale participă părțile, avocatul, subiecții procesuali (suspectul și persoana vătămată), precum și alți subiecți procesuali (organe de constatare, martorii, experții etc.)¹. Camera preliminară are ca scop rezolvarea chestiunilor ce țin de competența și legalitatea sesizării instanței, precum și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, asigurându-se că soluționarea cauzei se va face cu celeritate.²

Competența funcțională

Din această definiție, rezultă că judecătorul de cameră preliminară are următoarele competențe:

- verifică legalitatea trimiterii în judecată dispuse de către procuror;

¹ Denisa Barbu, *Drept procesual penal. Partea generală*, Ed. Lumen, Iași, 2016, p.13.

² M. Udroi, s.a., *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Ed. C.H.Beck, București, 2015, p.196.

- verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală;
- soluționează plângerile împotriva soluțiilor de netrimitere în judecată (clasare)³ sau de neurmărire;⁴
- soluționează alte cereri expres prevăzute de lege⁵.

Judecătorul de cameră preliminară poate dispune și măsura obligării provizorii la tratament medical⁶, măsurii asigurătorii⁷, având și alte atribuții intrinseci desfășurării unui proces penal.⁸

Analiza legalității încheierilor de încuviințare a percheziției informatice, apreciem că intră în competența judecătorului de cameră preliminară.⁹

1.2. Evoluția sistemului procedural românesc

Procesul penal cunoaște faza de cameră preliminară, de regulă, situată după faza urmăririi penale și înainte de faza judecătii.

Dincolo de modificările de substanță, procedura camerei preliminare se plasează din punct de vedere istoric în succesiunea instituției camerei de acuzare prevăzută de art. 279 C.p.p. 1936, care avea competența de a dispune trimiterea

³ Art. 318 C.p.p. a fost declarat neconstituțional prin Decizia CCR nr.23 din 20.01.2016 (M. Of. Nr. 240 din 31 .01.2016).

⁴ A se vedea art. 340-341 C.p.p.

⁵ Menținerea măsurilor preventive; M. Udroi, s.a., *op. cit.*, p.197.

⁶ Art. 245 alin.1 C.p.p.

⁷ Art. 249 C.p.p.

⁸ A se vedea atribuțiile judecătorului de drepturi și libertăți, N. Volonciu, s.a., *Noul Cod de procedura penală comentat*, Ed.Hamangiu, Bucuresti, 2014, p131.

⁹ M. Udroi ș.a., *op. cit.*, p. 490.

inculpatului în fața Curții cu Jurați, atunci când se constata existența de probe și indicii temeinice împotriva inculpatului.¹⁰

În momentul actual, procedura camerei preliminare are o filozofie diferită de instituția ședinței pregătitoare prevăzută în art. 269-279 C.p.p. care a fost în vigoare între anii 1953-1957 și abrogată prin decretul nr. 473 din 20 septembrie 1957, în cadrul căreia era realizată o analiză atât a temeiniciei trimiterii în judecată, cât și a legalității urmăririi penale sau a caracterului complet al acesteia. Această procedură era nepublică, însă la aceasta putea participa procurorul și, în mod excepțional, învinuitul, dacă instanța considera necesară prezența acestuia. Ca atare, trimiterea în judecată a învinuitului intră în competența judecătorului care participă în procedura ședinței pregătitoare și deopotrivă, instanța putea dispune, în urma ședinței pregătitoare, restituirea cauzei pentru completarea sau refacerea urmăririi penale, dacă aceasta nu era completă și dacă nu erau respectate dispozițiile procedurale care garantează stabilirea adevărului sau clasarea cauzei și încetarea procesului penal, dacă reținea existența unei dintre cauzele de împiedicare a punerii în mișcare sau exercitării acțiunii penale.¹¹

Judecătorul de cameră preliminară nu este un judecător de instrucție astfel cum acesta era prevăzut în legislația procesuală română interbelică sau în cea procesual penală franceză, neavând competențe în strângerea probatoriului, descoperirea autorului infracțiunii sau a participanților la aceasta și nici cu privire la analiza temeiniciei acuzației sau la trimiterea în judecată a inculpaților.

Analiza de drept comparat relevă că deși sursa de inspirație a fazei camerei preliminare se regăsește în Codul de

¹⁰ M. Udriou, *Sinteze și grile, Procedura penală. Partea specială*, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p.147.

¹¹ M. Udriou, *op. cit.*, p.147.

procedură penală german¹², respectiv în cel italian, modalitatea de reglementare națională a camerei preliminar rezultată în urma modificării C.p.p. prin LPAC.p.p. prezintă puține similitudini cu instituția camerei preliminar prevăzută de art. 199-204 din Codul de procedură penală german¹³, respectiv cu instituția audierii preliminar (*udienza preliminare*) prevăzută de art. 418-425 din Codul de procedură penală italian¹⁴.

Procedura camerei preliminar este o nouă fază a procesului penal¹⁵ (iar nu o etapă procesuală a fazei de

¹² Comisia de elaborare a noului cod constituită în cadrul Ministerului Justiției a beneficiat de consultanța unor experți și profesori germani din cadrul IRZ (The German Foundation for International Legal Cooperation).

¹³ În *dreptul procesual penal german* procedura desfășurată în fața judecătorului după întocmirea rechizitoriului și înainte de începerea judecății este nepublică, dar contradictorie cu participarea procurorului și citarea inculpatului; această procedură preliminară are drept urmare fie o soluție de începere a judecății, fie o soluție de închidere a cauzei; judecătorul nu se limitează la verificarea legalității actelor de urmărire penală sau a probelor administrate în cursul urmăririi penale, ci poate verifica inclusiv aparența de temeinicie a acuzației (dacă există suficiente temeiuri pentru a bănui că persoana trimisă în judecată a comis infracțiunea de care este acuzat), poate administra probe, poate asculta inculpatul.

¹⁴ În *dreptul procesual penal italian* procedura audierii preliminar desfășurate în fața judecătorului este nepublică, dar contradictorie cu participarea procurorului și citarea inculpatului și a persoanei vătămate; audierea preliminară nu se limitează la verificarea legalității actelor de urmărire penală sau a probelor administrate în cursul urmăririi penale, judecătorul putând verifica inclusiv aparența de temeinicie a acuzației, administra probe, poate asculta inculpatul sau analiza caracterul complet al urmăririi penale și dispune completarea urmăririi penale.

¹⁵ În mod întemeiat s-a arătat în doctrină că *faza procesuală* cuprinde un ansamblu de acte și măsuri procesuale și procedurale, efectuate în ordinea și în formele prevăzute de lege, de către autoritățile judiciare și de părțile din proces, îndeplinind un obiectiv limitat în realizarea scopului procesului penal. Obiectivul unei faze procesuale este pregătirea fazei procesuale următoare, până ce se ajunge, prin ultima fază, la realizarea scopului procesului penal” (Gr. Theodoru, *Tratat de procedură penală*, ed. 2, Ed. Hamangiu, București, 2012, p.544). În sensul caracterului de faza procesuală procedurii de cameră

judecată) în cadrul căreia judecătorul de cameră preliminară realizează un obiectiv precis determinat, respectiv analizează legalitatea administrării probatoriului, a sesizării instanței prin rechizitoriu și a actelor efectuate de către organele de urmărire penală, *pregătind astfel următoarea fază a procesului penal cea a judecării în scopul atingerii scopului procesului penal*; începerea fazei judecării este consecința dispoziției judecătorului de cameră preliminară; în același sens, Curtea Constituțională a arătat în Decizia nr. 641/2014 următoarele: „Astfel, prin prisma atribuțiilor procesuale încredințate judecătorului de cameră preliminară, în contextul separării funcțiilor judiciare potrivit textului de lege menționat anterior, Curtea trage concluzia că acestuia îi revine funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și că, **în concepția legiuitorului, această nouă instituție procesuală nu aparține nici urmăririi penale, nici judecării, fiind echivalentă unei noi faze a procesului penal.** Procedura camerei preliminare a fost încredințată, potrivit art. 54 C.p.p., unui judecător - judecătorul de cameră preliminară - a cărui activitate se circumscrie aceluiași competențe materiale, personale și teritoriale ale instanței din care face parte, conferindu-i *acestei noi faze procesuale*

preliminară este și Hotărârea nr. 18/2014 a Colegiului de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care a fost sesizată instanța supremă cu recurs în interesul legii (dosarul nr. 6/2014), în care se rețin următoarele: „Într-o asemenea împrejurare procesuală, suspendarea începerii judecării exercitarea căii de atac a contestației generează drept consecință *prelungirea fazei procesuale a camerei preliminare* până la momentul soluționării contestației prevăzute în art. 347 C.p.p. și al rămânerii definitive a încheierii atacate pe calea contestației. În condițiile în care cauza se află *în faza procesuală a camerei preliminare* până la soluționarea contestației, dispozițiile procedurale aplicabile în materia măsurilor preventive până la momentul rezolvării acestei contestații sunt dispozițiile art. 348 din același cod referitoare la măsurile preventive în procedura de cameră preliminară, dispozițiile art. 207 privind verificarea măsurilor preventive în procedura de cameră preliminară, iar dispozițiile art. 205 vizând calea de atac împotriva încheierii prin care se dispune asupra măsurilor preventive în procedura camerei preliminare”.

un caracter jurisdicțional. Totuși, din reglementarea atribuțiilor pe care funcția exercitată de judecătorul de cameră preliminară le presupune, Curtea observă că *activitatea acestuia nu privește fondul cauzei, actul procesual exercitat de către acesta neantamând și nedispunând, în sens pozitiv sau negativ, cu privire la elementele esențiale ale raportului de conflict: faptă, persoană și vinovăție*".

1.3. Reglementarea actuală privind separarea funcțiilor judiciare

Soluționarea cauzei penale presupune exercitarea mai multor funcții judiciare pe parcursul procesului penal¹⁶:

A. funcția de urmărire penală: procurorul și organele de cercetare penală strâng probe pentru a constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată.

B. funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală: judecătorul de drepturi și libertăți (cu excepțiile prevăzute de lege) dispune asupra actelor și măsurilor din cadrul urmăririi penale care restrâng drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei (dreptul la libertate, la viață privată etc.)¹⁷.

- controlul judiciar prin intermediul judecătorului de drepturi și libertăți garantează drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor implicate în procesul penal.

În cadrul acestei funcții, judecătorul de drepturi și libertăți se pronunță cu privire la:

a) măsurile preventive:

- luarea măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu;¹⁸

¹⁶ Denisa Barbu, *Principiile procesului penal*, Ed. Lumen, Iași, 2015, p.23.

¹⁷ Idem, p. 7.

¹⁸ În competența judecătorului de drepturi și libertăți intră și soluționarea cererii inculpatului față de care s-a luat măsura arestului la domiciliu, de a-i permite acestuia părăsirea imobilului.

- confirmarea mandatului de arestare preventivă emis în lipsă;

- prelungirea măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu;

- înlocuirea măsurii controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauțiune cu măsura arestului la domiciliu sau a arestării preventive;

- soluționarea cererilor de constatare a încetării de drept, revocare, înlocuire a măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu;

- plângerea formulată de inculpat împotriva ordonanței procurorului prin care s-a luat măsura controlului judiciar sau a controlului judiciar pe cauțiune etc.

b) încuviințarea perchezițiilor domiciliare sau informatice ori a folosirii metodelor și tehnicilor speciale de supraveghere sau cercetare, precum și a altor procedee probatorii:

- soluționarea propunerii procurorului de autorizare a efectuării unei percheziții domiciliare sau informatice;

- soluționarea propunerii procurorului de încuviințare a supravegherii tehnice;

- confirmarea măsurii supravegherii tehnice autorizate în condiții de urgență dispusă de procuror;

- soluționarea cererii procurorului de prelungire a mandatului de supraveghere tehnică;

- soluționarea propunerii procurorului de autorizare a obținerii datelor generale sau prelucrate de către furnizorii de rețele publice de comunicații electronice, altele decât conținutul comunicațiilor și reținute de aceștia;

- soluționarea propunerii procurorului de autorizare a obținerii de date privind situația financiară a unei persoane.

c) măsurile asiguratorii:

- soluționarea contestației formulate împotriva ordonanței procurorului vizând măsurile asiguratorii;